

Een archeologische begeleiding aan de Hoofdweg te Harderwijk, gemeente Harderwijk (Gld)

M.C. Blom

ARC-Rapporten 2009-13

Groningen
Augustus 2011
ISSN 1574-6887

Colofon

Een archeologische begeleiding aan de Hoofdweg te Harderwijk,
gemeente Harderwijk (Gld)

ARC-Rapporten 2009-13
ARC-Projectcode 2008/436

Opdrachtgever
Kok Tankstations BV
Bevoegde overheid
Gemeente Harderwijk
Deskundige namens de bevoegde overheid:
J. Bouwmeester (Gelders Genootschap)
Beheer en plaats van documentatie
Archaeological Research & Consultancy

ARCHIS nummer archeologische begeleiding
33476

Tekst
M.C. Blom
Afbeeldingen
M.C. Blom & N. van Malssen
Foto's
M.C. Blom
Redactie
N. van Malssen, K. Otten

Status
definitieve versie

Autorisatie — C.G. Koopstra

Uitgegeven door
ARC bv
Postbus 41018
9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Groningen, 2009

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

1 Inleiding

1.1 Aanleiding voor het onderzoek

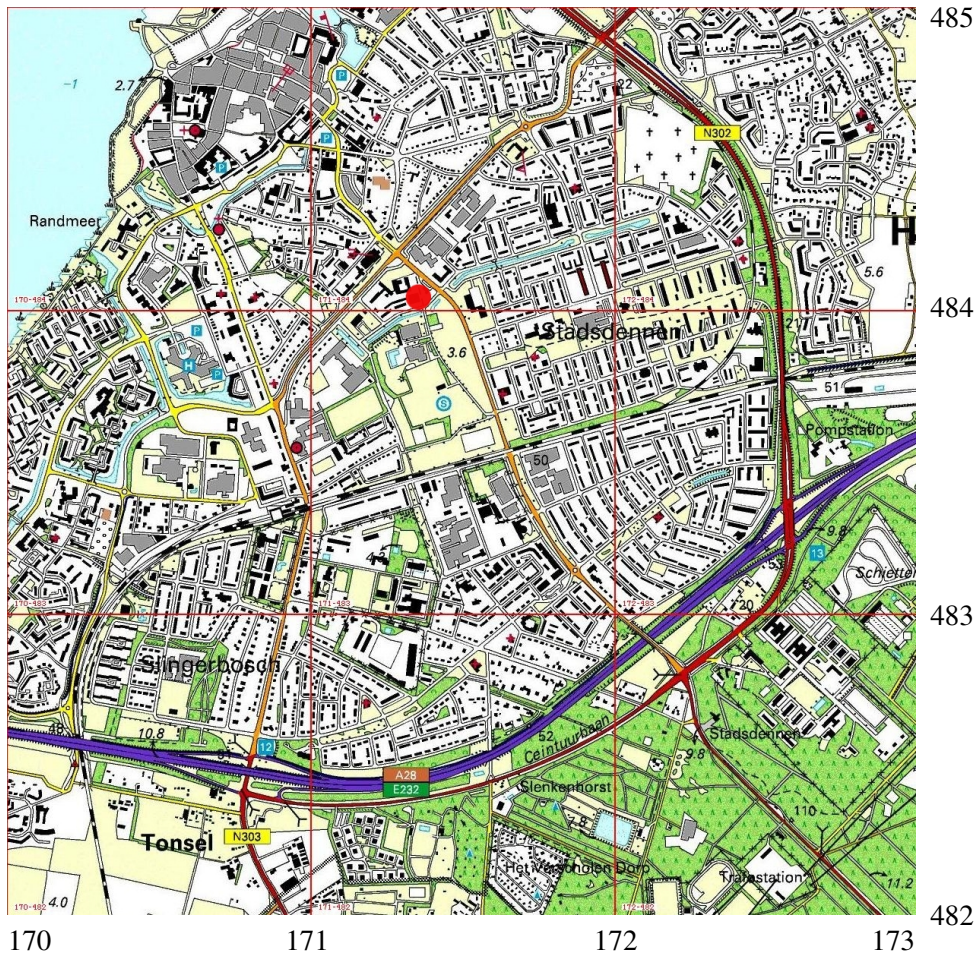
Door de heer J. Kok is aan Archaeological Research & Consultancy de opdracht gegeven tot het uitvoeren van een archeologische begeleiding. Aanleiding tot dit onderzoek is het aanleggen van funderingen ten behoeve van nieuwbouw op de locatie. Bij het graven van de funderings sleuven zal de bodem tot ca. 80 cm – mv worden verstoord, waarbij eventueel aanwezige archeologische resten zullen worden verstoord. De onderzoekslocatie ligt nabij de oude stadskern en in de nabijheid van een middeleeuwse weg. Op deze locaties is er een verhoogde kans op archeologische waarden. Om de eventueel aanwezige archeologische resten *ex situ* veilig te stellen, is geadviseerd een archeologische begeleiding uit te voeren. Het onderzoek is uitgevoerd op 10 februari 2009 door drs. H.H. Bürmann en mw. drs. M.C. Blom. Het onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die worden gesteld in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1).

1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

De onderzoekslocatie ligt aan de Couperuslaan te Harderwijk (afb. 1). Op de onderzoekslocatie is een autoshowroom aanwezig. Het westelijke deel van deze showroom zal worden afgebroken en de betonnen vloer zal worden verwijderd om plaats te maken voor een woonhuis, een garage, een schuur en een opslag/waterberging. Het meest westelijk gelegen blauw ingekleurde deel (zie afb. 2) betreft het te begeleiden deel.

1.3 Objectgegevens

Provincie	Gelderland
Gemeente	Harderwijk
Plaats	Harderwijk
Toponiem	Couperuslaan
Kaartblad	26H
Coördinaten	Noord: 171.326/484.068 Oost: 171.345/484.018 Zuid: 171.320/484.009 West: 171.300/484.059
Periode	Mogelijk Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd
Type object	Mogelijk nederzittingsresten
Type bodem	Enkeerdgronden
Geomorfologie	Dekzand

Afbeelding 1. Topografische kaart van de onderzoekslocatie (rode cirkel) en omgeving, voorzien van RD-coördinaten. Bron: Topografische Dienst Nederland.

1.4 Doel van het onderzoek

Doel van de archeologische begeleiding is het *ex situ* veilig stellen van het bodemarchief in het plangebied door middel van een zorgvuldige documentatie van de archeologische en aardwetenschappelijke sporen, en berging van het vondstmateriaal. Ten behoeve van het onderzoek is een Programma Van Eisen (PvE) opgesteld door drs. C.G. Koopstra en drs. N. van Malssen (ARC bv). Hierin zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

- 1 *Wat is de aard, omvang, kwaliteit en verloop van de archeologische sporen en sporenclusters?*
- 2 *Wat is de datering van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren zij?*
- 3 *Uit welke periode(n) dateren de sporen?*
- 4 *Wat is de relatie met de omgeving?*
- 5 *Is er een relatie te leggen tussen de archeologische vondsten en sporen?*

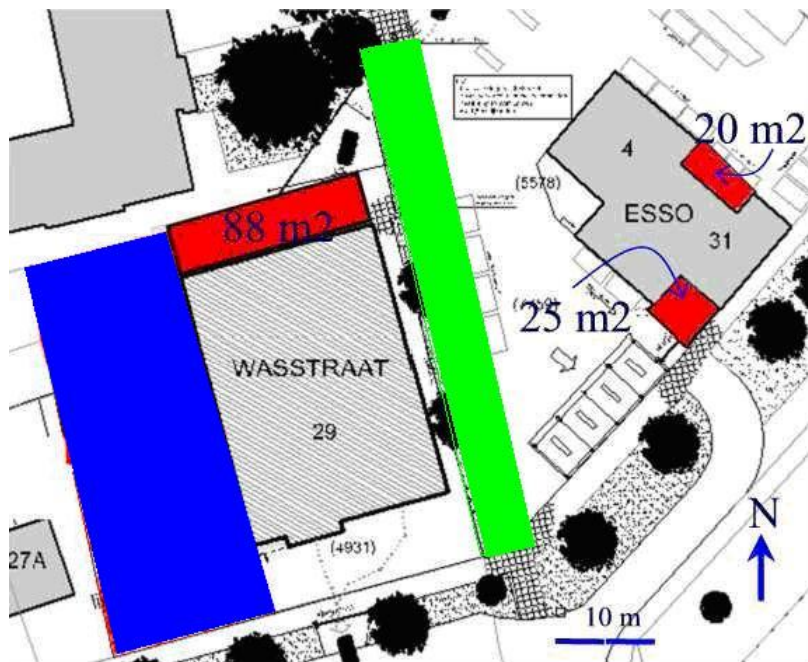
1.5 Onderzoeksgeschiedenis

Voorafgaand aan de archeologische begeleiding is een bureauonderzoek uitgevoerd door dhr. H.W. Stuurman van Nabuco BV Harderwijk.¹ Verder hebben er geen archeologische vooronderzoeken plaatsgevonden. Uit het bureauonderzoek van Nabuco is gebleken dat er oostelijk van het huidige plangebied een van oorsprong middeleeuwse weg heeft gelopen. Op de kaart van Jacob van Deventer uit ca. 1568 is deze weg te zien. Op afbeelding 2 zijn het plangebied en de ligging van de middeleeuwse weg weergegeven.

1.6 Werkwijze

De onderzoekslocatie was bij aankomst van het veldteam van ARC bv deels ontgraven. Omdat de afgegraven grond tot een recente ophogingslaag behoorde, die derhalve geen archeologische waarde had, heeft dit geen nadelig effect gehad op het bodemarchief. De verdere werkzaamheden zijn archeologisch begeleid. Dit houdt in dat tijdens het ontgraven is gelet op de aanwezigheid van archeologische resten. Tevens zijn enkele profielopnames gemaakt.

¹Stuurman, H.W., 2008: *Archeologisch bureauonderzoek Hoofdweg 4-Couperuslaan 29-31 in Harderwijk*, Harderwijk.

Afbeelding 2. Het plangebied (blauw) met in groen weergegeven de ligging van de middeleeuwse weg.

2 Resultaten

Tijdens de archeologische begeleiding zijn geen archeologische resten waargenomen. Uit de profielen is gebleken dat de onderzoekslocatie grotendeels tot op het pleistocene zand was verstoord door eerdere bouwwerkzaamheden (afb. 3). Slechts een klein deel in het westelijke deel van de onderzoekslocatie was niet verstoord. Dit betekent dat hier een intacte ophogingslaag op het pleistocene zand aanwezig is. Deze laag bevat resten uit de Nieuwe Tijd, waaronder baksteenpuin.

2.1 Sporen en structuren

Tijdens de begeleiding zijn geen archeologische sporen en structuren waargenomen. Wel zijn enkele paalgaten waargenomen, maar deze zijn van recente datum en zullen onderdeel zijn geweest van de voormalige autoshowroom (afb. 4).

2.2 Vondsten

Tijdens de archeologische begeleiding zijn geen archeologische vondsten geborgen.

Afbeelding 3. Profielopname. Foto: M.C. Blom.

Afbeelding 4. Overzicht van het ontgraven deel met daarin sporen van recente bebouwing. Foto: M.C. Blom.

3 Conclusies en aanbeveling

3.1 Conclusies

Op basis van de resultaten van de archeologische begeleiding kunnen de onderzoeksvragen uit het PvE worden beantwoord:

- 1 *Wat is de aard, omvang, kwaliteit en verloop van de archeologische sporen en sporenclusters?*
Er zijn geen sporen of sporenclusters aangetroffen.
- 2 *Wat is de datering van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren zij?*
Er zijn geen archeologische vondsten geborgen.
- 3 *Uit welke periode(n) dateren de sporen?*
Niet van toepassing.
- 4 *Wat is de relatie met de omgeving?*
Niet van toepassing.
- 5 *Is er een relatie te leggen tussen de archeologische vondsten en sporen?*
Er zijn geen archeologische vondsten en sporen aangetroffen.

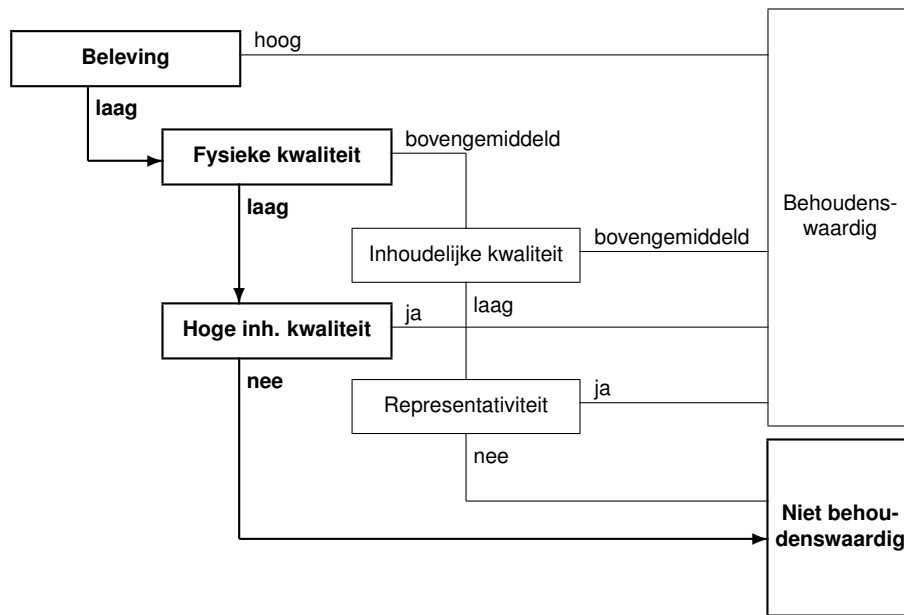
3.2 Aanbeveling

De bodem van het onderzoeksterrein is door eerdere bouwwerkzaamheden ernstig verstoord tot op het pleistocene zand. Op slechts een klein deel van het onderzoeksterrein was een intacte ophogingslaag uit de Nieuwe Tijd aanwezig op het pleistocene zand. In het pleistocene zand en in de ophogingslaag zijn geen archeologisch interessante resten aangetroffen. Er is geen reden tot nader archeologisch onderzoek.

4 Waardering volgens KNA 3.1

Hieronder wordt de waardering gegeven van de resultaten volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1). De waardering bestaat uit een scoretabel met uitleg en een beslissingsdiagram. In de scoretabel worden de resultaten van het onderzoek van een gewicht voorzien (mogelijke scores: 1 t/m 3). Een laag getal representeert een lage waarde en een hoog getal een hoge waarde. In het beslissingsdiagram wordt op basis van de scores in de tabel bepaald of het object behoudenswaardig is. De behoudenswaardigheid van de vindplaats is het leidende criterium voor het bepalen van de noodzaak voor vervolgonderzoek. Een korte uitwerking van de criteria waarmee in de scoretabel rekening wordt gehouden is te vinden in bijlage 1. Voor een volledige beschrijving van de normen en regels volgens welke deze waardering tot stand is gekomen, wordt verwezen naar de website van SIKB (www.sikb.nl), waar de documentatie voor deze waardering is te vinden onder 'Archeologie, KNA 3.1, H3 Inventariserend veldonderzoek, Waarderen (VS07)'.

<i>Beleving</i>		opmerkingen
schoonheid	–	Niet van toepassing
herinneringswaarde	–	Niet van toepassing
<i>Fysieke kwaliteit</i>	score	opmerkingen
gaafheid	1	Op het plangebied zijn geen archeologische resten aangetroffen.
conservering aardewerk verbrand bot onverbrand bot botanie	1	Niet van toepassing
<i>Inhoudelijke kwaliteit</i>	score	opmerkingen
zeldzaamheid	1	Niet van toepassing
informatiewaarde	1	Niet van toepassing
ensemblewaarde	1	Niet van toepassing
representativiteit	–	Niet van toepassing

5 Samenvatting

Bij de archeologische begeleiding zijn geen archeologische sporen of resten waargenomen. De bodem ter plaatse bleek tot op het pleistocene zand ernstig verstoord te zijn door eerdere bouwwerkzaamheden. In het pleistocene zand zijn enkel sporen waargenomen die te relateren zijn aan de recent gesloopte autoshowroom. Er zijn geen archeologische resten waargenomen. Op slechts een klein deel van het plangebied was een onverstoorde ophogingslaag uit de Nieuwe Tijd aanwezig, die op het pleistocene zand ligt. Hierin bevond zich baksteenpuin. De resultaten van de archeologische begeleiding geven geen aanleiding tot verder archeologisch onderzoek op de locatie.

Bijlage 1 Waarderingscriteria conform KNA 3.1

<i>Beleving</i>		opmerkingen
schoonheid	–	zichtbaarheid vanaf het maaiveld als landschapselement; vorm en structuur; relatie met omgeving
herinneringswaarde	–	verbondenheid met feitelijk historische gebeurtenis; associatie met toegeschreven kwaliteit of betekenis
<i>Fysieke kwaliteit</i>		opmerkingen
gaafheid	1/2/3	aanwezigheid sporen; gaafheid sporen; ruimtelijke gaafheid; stratigrafie intact; mobilia in situ; ruimtelijke relatie tussen mobilia onderling; ruimtelijke relatie tussen mobilia en sporen; aanwezigheid antropogeen biochemisch residu; stabiliteit van de natuurlijke omgeving
conservering	1/2/3	conservering artefacten (metaal/overig) conservering organisch materiaal
<i>Inhoudelijke kwaliteit</i>		opmerkingen
zeldzaamheid	1/2/3	het aantal vergelijkbare monumenten (monumenttypen) van goede kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde archeoregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld; idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart
informatiewaarde	1/2/3	opgraving/onderzoek van vergelijkbare monumenten binnen dezelfde archeoregio (minder/meer dan 5 jaar geleden; volledig/partieel); recent en systematisch onderzoek in de betreffende archeoregio; recent en systematisch onderzoek van de betreffende archeologische periode; passen binnen vastgesteld onderzoeksprogramma van universitair instituut, RACM of anderen
ensemblewaarde	1/2/3	synchrone context: voorkomen van monumenten uit dezelfde periode binnen de micro-regio; diachrone context: voorkomen van monumenten uit opeenvolgende perioden binnen de micro-regio; landschappelijke context: fysisch- en historisch-geografische gaafheid van het contemporaine landschap; aanwezigheid van contemporaine organische sedimenten in de directe omgeving
representativiteit	–	kenmerken voor een bepaald gebied en/of periode; het aantal vergelijkbare monumenten van goede fysieke kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde archeoregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld en waarvan behoud is gegarandeerd; idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart